

Pontus

av Bernard Michelson

Det viktigaste för honom var att bilen gick igenom besiktning, att det blev snö till Jul och att Djurgården hade framgång. Han brydde sig inte om det som hände runt omkring i övrigt, han var så självupptagen, Pontus var hans namn men i skolan fick han öknamnet Pontius, efter Pilades. Han var helt likgiltig för det som hände i världen, även i Syrien trots mediernas ständiga rapporteringar om allt elände som försiggick där. Han blev inte ens berörd av bilder på drunknade treåriga barn som låg med ansiktet mot sanden.

Hans mamma däremot blev helt tagen och följde händelserna så intensivt engagerad som när hon i sin ungdom läste Victor Hugos "Samhällets olycksbarn". En kväll efter att ha sett på TV hur en flyktingförläggning hade satts i brand någonstans i Sverige bestämde hon sig: hon skulle göra något. Hon skulle härbärgera en familj hemma i sin lägenhet. Pensionerad änka vars vuxna barn flyttat ut bodde hon kvar i en femrummare med två toaletter och två duschar, det var väl det minsta hon kunde göra tyckte hon. Så kom en familj som hade flytt genom eld och vatten, leriga fält och taggtrådstängsel, förföljda av stenkastande lokalbefolkning och deras schäferhundar.

En dag ringde hon till Pontus: "De är mycket trevliga, Aziz är ingenjör som du, ni kommer att ha mycket gemensamt, frun, Yasmina är lärare i engelska så det finns inga problem med kommunikationen, och barnen är så väl uppfostrade, tysta och lydiga, inte alls stökiga som svenska barn, kom och titta på dem. – Ingenjörer umgås jag med hela dagen, de är inte så roliga vare sig de är svenska eller annat, men okey då, jag kommer på fredag kväll. "

När Pontus klev in i sin mammas lägenhet fick han en chock: Hon var så vacker! Långt slätt hår och kolsvarta ögon med stora svarta ögonbryn, han hade aldrig sett en så vacker kvinna förr. Middagen blev en gemytlig tillställning där gästerna/flyktingarna förstås visade stort intresse och nyfikenhet om allt som var Sverige och svenskt och Pontus vars blick inte kunde lämna Yasmina förvånade sig själv med att vara så positiv om sitt eget land.

Flykt och utvandring, det vet man i Sverige vad det är: nästan halva befolkningen har utvandrat till Nordamerika under 17- och 1800-talen, det var inte bombningarna som drev folk utan hunger. När slutade Sverige vara fattigt? Ja det var väl på 1930-talet. Vad hände då? Socialdemokratin kom till makten. Var det deras förtjänst? Nja de fördelade resurserna mera rättvist och resurserna ökade då. Hur kom det sig att resurserna ökade? Vi exporterade järnmalm av hög kvalitet och efterfrågan var stor då. Krig stundade i Europa. Men Sverige har inte varit med om krig sedan 1812 har vi hört. Nej man var inte med, man bara tittade på och blev rik på kuppen.

Vi har hört att rasism inte förekommer i Sverige, är det verkligen så? Ja, alla vet att det är fult att vara rasist och därför är man inte det. Fast man ska akta sig för landsbygden, Linköping till exempel, där har det förekommit att en mörkhyad tjej, helsvensk i övrigt, adopterad som bebis från södra Indien, har sökt en tjänst som receptionist på ett hotell och blivit nobbad med hotellägarens förklaring: "Vi har ingenting emot mörkhyade men våra kunder kanske har..." Och så hände det att vi fick besök av en faster från Dalarna som kom körande. Var det svårt att hitta hit, frågade vi – Nej, jag frågade en "ytlänning", han visste precis!

Vi har hört att män och kvinnor i det här landet har samma rättigheter och samma lön för samma arbete. Ja, i princip, det fanns förut några låglöneyrken dit kvinnorna sökte sig. Sjuksköterskorna till exempel var en sådan grupp och man har uppmuntrat män att söka sig till sjuksköterska de trettio senaste åren och lyckats ganska bra med det, resultat har blivit att sjuksköterskorna fått bättre löner. Man undrar bara varför en man också kallas sjuksköterska och tilltalas med "syster". Jag hörde en gång någon svara i telefon "Avdelning si och så, syster Bror".

Vad tycker ni om maten i Sverige? Lite fadd, sill och potatis, köttbullar, pölsa, kroppkakor, vi saknar kryddor, vi är vana vid kombinationen sött och starkt och vi hittar inget sådant här i matbutikerna. Ni ska söka er till invandratäta områden, Tensta-Rinkeby till exempel, på konsum i Tensta finns ett tiotal olika sorters oliver i olika marinader. Lamm är så dyrt här, hos oss är lamm det billigaste köttet. Vad äter man i Oaser? Jo dadlar och kamelmjolk, de tillsammans ger all den näring människorna behöver. Så förlöpte middagen, med ömsesidigt intresse och sympati. Ny träff bestämdes nästa fredag och fredagen därpå och kontakten blev tätare och engagemanget större.

Aziz och hans familj fick till slut ett uppehållstillstånd som skulle stämpas in i passet. Pontus föreslog att han skulle gå med dem, man vet aldrig hur Myndigheter behandlar invandrare, trots att han hade lovprisat Sverige och svenskarna och att beslutet om uppehållstillstånd var fattat var han orolig för att någonting kunde gå snett i sista ögonblicket.

Pontus tog ledigt från jobbet en morgon för att gå med dem till Migrationsverket. Det var en jättelång hall, det första man såg var en stor skylt med text på svenska och engelska: DET ÄR TILLÅTET ATT RÖKA UTOMHUS. Är allt annat förbjudet då, undrade Aziz skämtsamt. Den andra långväggen var en enda rad glasluckor med pansarglas utan spalt som det brukar vara på posten, med mikrofon så man kunde kommunicera utan minsta beröring. Ytterst få luckor var bemannade, förklaringen kom snabbt: "Det är fel på vårt datasystem, vi kan inte göra någonting, kom igen en annan dag – kommer det att fungera imorgon? – det vet vi inte." Snopet kändes det för Pontus, en halv dags inkomstbortfall i onödan!

Följande dag fungerade datorerna, de tog en köbricka och satte sig på en bänk. Väl deras tur sa kvinnan bakom luckan: "det ska vara färgkort! – men det står ingenting om färg på det pappret de fick sa Pontus! – nej men så är det i alla fall. – ska vi behöva komma tillbaka ännu en gång? – Det finns fotoautomat i hallen som tar färgkort, det kostar fem kronor styck, det går att betala med mynt enbart. – Kan du hjälpa oss med växel, vi har inte så många femkronorsmynt?– Nej det kan vi inte stå till tjänst med."

De gick ut och sökte sig till spärrvakten i tunnelbanan men han ville inte växla till femkronorsmynt. Då gick de längre bort till en korvkiosk som var bemannad med en invandrare, "jag har redan fått växla till så många femkronorsmynt idag, snart kan jag inte ge växel åt mina egna kunder, men ok, jag får stå ut med det en gång till." Väl tillbaka i Migrationsverkets hall gick de till fotoautomaten och där visade det sig att den var proppfull med mynt och det gick inte att stoppa in ett till. Ingen människa i sikte som kunde hjälpa.

Tillbaka vid samma lucka sa kvinnan oberörd: "Det finns en annan apparat i andra änden av hallen." Jag visste att en sådan enkel sak kunde bli så besvärlig, allt är så väl ordnat i Sverige men vänta dig bara inte någon empati, var Pontus kommentar. Och så ska ni veta: man tycker inte om folk som är klokare än genomsnittet. Strindberg fick söka sin tillflykt till Paris, Professor Adler-Karlson fick söka jobb i Danmark, Olof Palme mördade man mitt på gatan och mördaren fick man aldrig tag på, för att man inte ville det. Pontus umgicks mer och mer med dem, guidade på Skansen och på Kolmården, och flyktingarnas intresse och sympati för Sverige bara växte. Samtidigt växte Pontus intresse för flyktingarna, deras kultur och den demokratiska rörelsen i Syrien som kämpade mot diktatorn.

Efter en tid stötte jag på Alicia en dag i höstas. "Hur går det för dina inneboende? – Jo, det går jättebra för dem, de har båda fått jobb i Västerås och hyr ett hus med sjöutsikt strax utanför staden. De ringer rätt flitigt och visar värme och tacksamhet, men det känns lite tyst nu där hemma. – och din son, har förstås fortfarande kontakt med dem? – Du kommer inte att tro mig, han har åkt till Syrien och är engagerad som "Vit Hjälme" i östra Aleppo, du vet de som frivilligt tar hand om sårade civila och "rebeller", ser till att de kommer till de sjukvårdsinrättningar som finns".

– Otroligt!

